

Корней Чуковский

ЫЛААШ-СЭЭК

КЫЗЫЛ-2009

ББК С(ТУВ)
Ч 81

Орус дылдан уруглар чогаалчызы
Хөвөңмей Ойдан-оол очулдурган

Чурукчулар *Елена Базанова, Ольга
Воронова, Юлия Нкодиа, Ольга Маркина*

© Е.Ц. Чуковская, 2008
© Х.М. Ойдан-оол, очулдурган, 1968
© ЗАО «ОЛМА Медиа групп», 2009
© Национал школа хөгжүдөр институт, 2009

Аалаш-Сээк,
 Былааш-Сээк,
Алдын-шокар
 хырынныгбай!

Ажык шөлге тояап чорааш,
Акша тып ап-тыр эвеспе оң.

Базаар орта чеде бергеш,
Самоваржык садып алган:

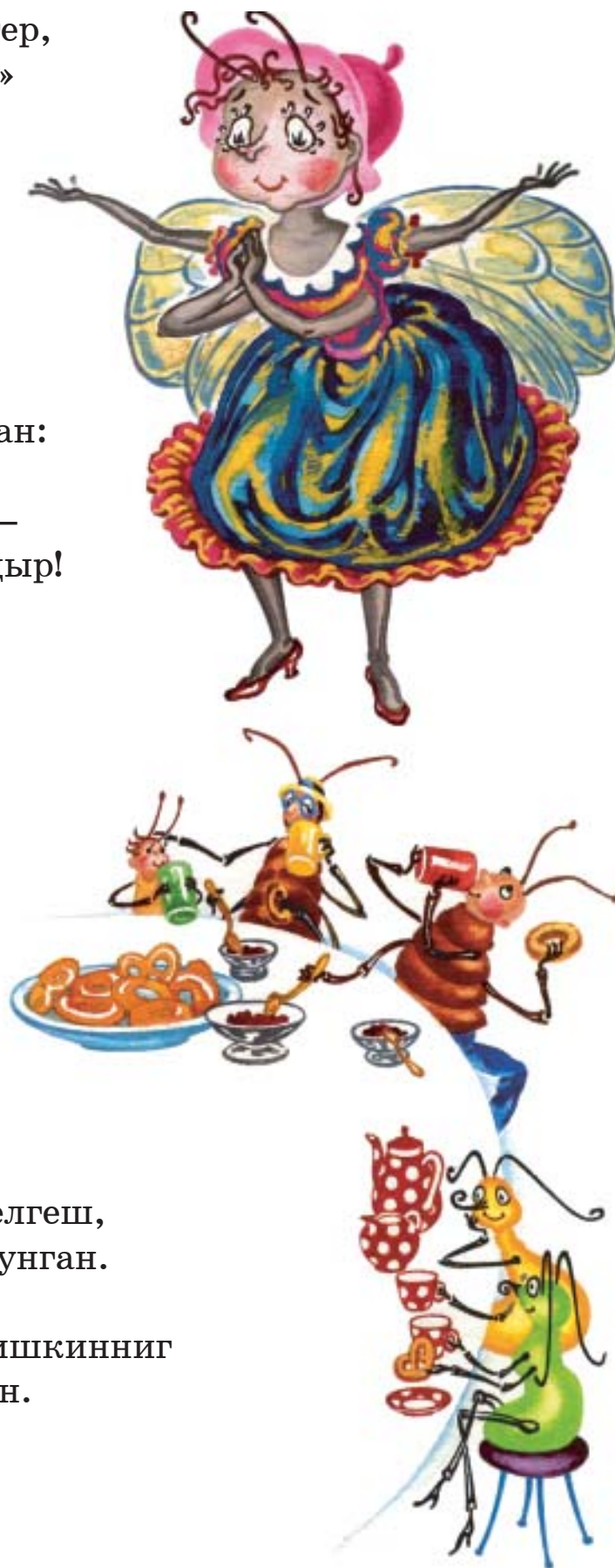

«Тараканнар, моорлап көргөр,
Шайдан кудуп хүндүлэйн!»

Дашкаларга куткан шайны
Тараканнар чооглавыткан.

Үске хаарган боовалар чип,
Үнүш дашка сүттүг шайны
Азарганчыг доос-каралар
Ак-мак четпейн иже каапкан:

Ындыг болбас аргазы чок —
Былааш-Сээктиң байыры-дыр!

Кара-быттар аалдап келгеш,
Сапык эккеп, сээкке сунган.

Алдыннап каан шидишкинниг
Анаа эвес сапык болган.

Ары эней
Аалдап келген.

Сава долдур чигирин
Сартык кылдыр өргээн.

«Ховаган-чарашпай,
Хоолуг чемден чооглаңар!»

Азы сеңээ хандылаан кат
Арай багай чүве-дир бе?»

Элдеп чүве, кайын-на ийик,
Ээремчик деп кончуг ашак
 Былааш-Сээкти
Эддередир дузактааштың,
Азыгдыва сөөртү берген —
Былааштың тынын үзүп,
Аайлап каар чеде берген!

«Энерелдиг аалчылар, дузалаңар!
Ээремчикти даялаңар.

Чемим салып, шайым кудуп,
Хүндүледим.

Хүнүм кээрге, тыным өршээп
Черге кагбайн авыраңар!»

Доос-кара, шыйлашкыннар
Доозазы корга бергеш,
Чырыктарже, булуңнарже
Чашты халчы берип-тирлер.

Диван адаа кайы сен дээш
Тараканнар маңнажыпкан.

Калбак-кара, доос-кара
Хааржактыва сыңнып кирген.

Аалчыларның дөгерези
Амы-тынын овуучалаан!

Дайзын-биле удур көржүп,
Дайылдажыр хөөн чок болган.

Хоруй берген черлеринден
Коваяры шуут чок болган:
Барзыңза бар — өлзүңзе өл!
Байырлаан Сээк сени чоорул!

Шерги мырыңай кижиде дег,
Шеттер ажыр шурагылааш,
Көвүрүгден дүже халааш,
Көңгүс ылым чыдывыткан!

Дерзии дайзын кайын тоорул,
Девидээн Сээк холун, будун дузактааштың
Чидиг диджин чүрээндиве шигбейлээштиң,
Чылыг ханын сыртынып сора берген.

Ылааш-Сээк кышкыргылап,
Ынаар-мынаар чүткүгүлээн,
Дайзыны ыт чокка
Таваар менни берген.

Ынчап турда бир-ле черден
Ымыраажык ужуп келген.
Фонарьжыгын чырыткылап,
Селемезин чайып чораан.

Өлүрүкчү, дайзын кайыл?
Өжээн негэйн, кортпас-даа мен!
Ээремчикке четкен ояр
Этпек сыптыг хылыш-биле
Үзүк-боолук ооң бажын
Үзе шапкаш, октавыткан.

Хөөкүй сээкти чедип алгаш
Көзөнекке аппарып-тыр:

«Дерзиини мен үзе шаптым,
Амы-тының база алдым.

Кайгамчык кыс сени мен
Кадай кылып алыын дээш!»

Калбак-кара, доос-кара
Харын ам кээп дойлуп үнген:

«Тиилекчиге — Ымыраага,
Алдар биле байыр!» — дишкен.

Оттуг курттар маңнажып кээп,
Одун кыпсып, чайнадыпкан —
Омак-хөглүүн чүү дээрил!
Онзазын-даа кандыг дээрил!

Эй, дөргөн даванныглар,
Эрик дургаар халчыптыңар,
Хөгжүмчүлөр чалаңар,
Хөглөп, ойнап, танцылаалы!

Хөгжүмчүлөр маңнажып кээп,
Барабанын соктай берген:

Көң! Көң! Көң! Көң!
Сээк биле Ымыраа
Четтинчипкеш, танцылаан.

Клоп база олар-биле
Кожа деңге хөглөп турган.

Доос-кара, шыйлың-кара
Доозазы бөөлденишкен.

Ховаганнар, ымыраалар
Холун, бөргүн чайып ойнап,
Хүлчүк безин сапыын кеткеш,
Хүннү бадыр танцылаан.

Тара-ра, тара-ра,
Тадырткайнып турган болгай.

Чыылганнар-даа дойлуп үнген —
Сээк ам-на өгленир дээн,
Сергек-омак, чалыы эрес —
Ымыраага кадай боор дээн!

Давып-самнаан Кымыскааяк
Даван-даяан кээргевестээн —

Калбак-кара, шартылааже
Караан базып чаңнап турган:

«Эргим ынак үзүттерим,
Эрге-чассыг үелерим,

Та-ра, та-ра, та-ра, та-ра,
Тараканчыктарым!»

Сапыктары шыгыраан,
Ээжектери токкулаан,
Кончуг сергек Хүлчүк
Хондур-дүндүр танцылаар:

Ындыг болбас аргалажок
Ыылааш-Сээк байыры-дыр!

Литературно-художественное издание

Корней ЧУКОВСКИЙ

МУХА-ЦОКОТУХА

Сказка

Для детей младшего дошкольного возраста

На тувинском языке

Перевод с русского *Х.М. Ойдан-оол*
Ответственный за выпуск *У.П. Допул*
Редактор *О.М. Баир*
Художественный редактор *М.Ч. Чооду*
Художники *Е.Базанова, О.Воронова,*
Ю.Нкодиа, О.Маркина
Компьютерная верстка *Л.Д. Донгак*
Корректор *В.С. Кара-Сал*

Подписано в печать 29.12.2009. Формат 60x84¹/₈.
Гарнитура TTSchoolBook. Печать офсетная.
Бумага мелованная.
Физ. печ.л. 2,0. Тираж 1000 экз. ТП 2009.
Заказ № 305.

Макет изготовлен в издательско-полиграфическом
отделе «Билиг»

Института развития национальной школы
Министерства образования, науки и
молодежной политики Республики Тыва.
667011 г. Кызыл, ул. Калинина, 16

Отпечатано в ГУП Республики Тыва «Тываполиграф»
667000 г. Кызыл, ул. Щетинкина и Кравченко, 1